

2. Vzájemná závislost a prospěch z obchodu

Co se dnes naučíte

- že dobrovolná směna prospívá oběma stranám
- význam absolutní a komparativní výhody
- pochopíte, jak komparativní výhoda vysvětluje prospěch ze směny
- naučíte se aplikovat teorii komparativní výhody v každodenním životě i v národní politice

Přednáška odpovídá kapitole 3.

mic-slide02

(2 / 29)

Experiment: dražba rybiček

Chci vyměnit konzervu rybiček za něco.
Co mi nabídnete?

mic-slide02

(3 / 29)

Kdo na směně získal?

Směna prospěla oběma stranám:

- mě – nemám rád rybičky; získal jsem, co mám rád
- kupci – získal to, co má raději než to, čeho se vzdal

V dobrovolné směně získávají obě strany – jinak by nesměňovaly.

mic-slide02

(4 / 29)

Kancelařskou sponku za dům?

„Jmenuji se Kyle MacDonald a provádím sérii výměn za větší nebo lepší věc až ke svému cíli, kterým je dům. Začal jsem jednou červenou kancelářskou sponkou 12. července 2005.“

(<http://oneredpaperclip.blogspot.com/>)

Kdo při směňování s Kylem vydělal?

mic-slide02

(5 / 29)

Kde se bere prospěch ze směny

Příčinou směny a její prospěšnosti je *různost*

- vybavení
- preferencí
- produkčních schopností ⇒ **dělbá práce**

Každý se ve směně vzdá toho, co preferuje méně, a získá to, co preferuje více.

mic-slide02

(6 / 29)

Robinson Crusoe: autarkní ekonomika

Robinson vyrábí dva statky: ryby a chleba.

Denně pracuje 10 hodin.

	čas na výrobu jednotky		max. denní produkce	
	ryby	chleba	ryby	chleba
Robinson	1 h	1/4 h	10	40

Robinson může spotřebovat jen to, co sám vyrobí.

Náklady na výrobu ryb jsou 4 chleby.

Náklady na výrobu chleba je 1/4 ryby.

mic-slide02

(7 / 29)

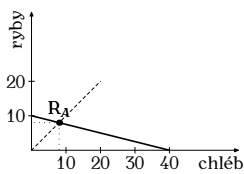

Robinsonova hranice výrobních možností

Robinsonova hranice výrobních možností je i jeho hranicí spotřebních možností.

Předpokládejme, že pro Robinsona jsou chleba (x) a ryby (y) **dokonalé komplementy** v poměru 1:1. Pak bude jeho výroba i spotřeba

$$R_A: \quad x/4 + y = 10, \quad x = y \quad \Rightarrow \quad x = y = 8$$

mic-slide02

(8 / 29)

Robinson a Pátek: přínosy dělby práce

Na ostrov přibyl Pátek. I on pracuje denně 10 hodin a vyrábí a spotřebovává chleba a ryby.

	čas na výrobu jednotky		max. denní produkce	
	ryby	chleba	ryby	chleba
Robinson	1 h	1/4 h	10	40
Pátek	1/4 h	1 h	40	10

Robinsonovy a Pátkovy produkční schopnosti se liší.

mic-slide02

(9 / 29)

Měření produktivnosti: absolutní výhoda

Absolutní výhoda je schopnost vyrábět statek s použitím menšího objemu zdrojů než jiný výrobce.

	čas na výrobu jednotky		max. denní produkce	
	ryby	chleba	ryby	chleba
Robinson	1 h	1/4 h	10	40
Pátek	1/4 h	1 h	40	10

Pátek má absolutní výhodu v lovu ryb – k ulovení jedné ryby potřebuje jen 1/4 h zatímco Robinson 1 h.

Robinson má absolutní výhodu ve výrobě chleba – na výrobu bochníků potřebuje jen 1/4 h zatímco Pátek 1 h.

mic-slide02

(10 / 29)

Měření produktivnosti: komparativní výhoda

Komparativní výhoda je schopnost vyrábět statky s nižšími náklady příležitosti než jiný výrobce.

	max. denní produkce		náklady příležitosti	
	ryby	chleba	ryby	chleba
Robinson	10	40	4	1/4
Pátek	40	10	1/4	4

Robinson má komparativní výhodu ve výrobě chleba – když chce vyrobit jeden bochník chleba navíc, ztratí jen 1/4 ryby, zatímco Pátek by ztratil 4 ryby.

Pátek má komparativní výhodu v lovu ryb – když chce ulovit jednu rybu navíc, ztratí jen 1/4 bochníku chleba, zatímco Robinson by ztratil 4 bochníky.

mic-slide02

(11 / 29)

Absolutní a komparativní výhody: srovnání

	čas na výrobu	max. denní produkce		náklady příležitosti
	1 ryby	ryby	chleba	1 ryby
Robinson	1 h	10	40	4
Pátek	1/4 h	40	10	1/4

Absolutní výhody porovnávají objem zdrojů vynaložených na výrobu statku.

Komparativní výhody porovnávají náklady (ztracené) příležitosti na výrobu statku.

mic-slide02

(12 / 29)

Zdroje komparativních výhod

Na individuální úrovni:

- vrozený talent
- specializace
  - šetří čas na přecházení mezi činnostmi
  - šetří kapitál (výnosy z rozsahu)
  - zdokonalování se díky praxi a zkušenostem

Na úrovni celého hospodářství:

- přírodní bohatství
- složení obyvatelstva
- národní kultura
- jazyk

mic-slide02

(25 / 29)

Dnešní rozsah dělby práce

Dnešní rozsah dělby práce je neuvěřitelný.

Nikdo není schopen nic vyrobit bez spolupráce milionů lidí, kteří se fyzicky nikdy nepotkali, nemluvili spolu, nic o sobě neví a často se ani nemají rádi.

Nikdo na světě nedokáže vyrobit dřevěnou tužku.

Dělba práce neustále roste.

Globalizace = celosvětová integrace trhů, celosvětový růst dělby práce.

mic-slide02

(26 / 29)

Vzájemná závislost a potřeba koordinace

Jak roste dělba práce, roste vzájemná závislost lidí.

Je třeba zajistit, aby někdo vyráběl správná množství věcí a do-
dával je správným lidem.

Kdo zajistí koordinaci výrob?

Nikdo – trh: neosobní síly
nabídky a poptávky.

mic-slide02

(27 / 29)

Shrnutí základních myšlenek

Pokud mají dva lidé (národy) rozdílné náklady příležitosti, mohou pomocí směny zvýšit celkovou hodnotu statků, které mají k dispozici.

Pro každého člověka je nejlepší se specializovat na činnost s nejnižšími náklady příležitosti (= kde má komparativní výhodu).

Při rozšiřování produkce jakéhokoli statku bychom měli nejdřív využít zdroje s nejnižšími náklady příležitosti, a teprve po jejich vyčerpání zdroje s vyššími náklady příležitosti.

mic-slide02

(28 / 29)

Domácí úkol

Přečíst Mankiw, kapitoly 3.

Číst L. Read: „Já, tužka“.

(Doporučuji číst i Smith: „Bohatství národů“, kap. 1–3 a Radford: “The Economic Organization of a P.O.W. Camp”.)

Připravit se na seminář.

mic-slide02

(29 / 29)
